

הנדון: בקשה מהשר להגנת הסביבה להחיל את חוק הפיקדון על מכלים בנפח גדול מחצי ליטר

עמותת צלול מבקשת מכבודך לפעול לשכנועו של השר להגנת הסביבה, ח"כ זאב אלקין, שבימים אלה צריך להחליט האם להרחיב את חוק הפיקדון ולכלול בתוכו גם את מכלי המשקה הגדולים (טייס אוטומטי). החלטה זו נובעת מתוקף חוק הפיקדון על מכלי משקה (תיקון מס' 4) התשי"ע 2010 הקובע:

"לא הגיע איסוף מכלי המשקה הגדולים הריקים בשנה כלשהי לשיעור של 50 אחוזים מכלל מכלי המשקה הגדולים המלאים ששיווקו יצרנים ויבואנים באותה שנה, יודיע על כך השר, בהודעה שתפורסם ברשומות בתוך חודש ממועד קבלת הדוח הרבעוני האחרון לאותה שנה, כאמור בסעיף 10; הודיע השר כאמור, יחולו הוראות חוק זה גם על מכלי משקה גדולים, החל ב-1 בחודש שלאחר תום 60 ימים ממועד ההודעה (בסעיף זה – מועד התחולה), בשינויים אלה".

על-פי דיווחי תאגיד המיחזור אל"ה, הנבדקים בימים אלה על-ידי המשרד להגנת הסביבה, שיעור המיחזור עומד על כ-55% בלבד. כ-30% מהמכלים נאספים ממחזוריות (כלובים) אליהם משליך הציבור את המכלים באופן וולונטרי. מקורם של 25% הנותרים בתחנות המעבר לפסולת. (בשל סיבה זו לא ניתן לכלול אותם במסגרת האיסוף הוולונטרי, שכן באיסופם הושקע כסף ציבורי רב הכולל איסוף שינוע והפרדה, המוטל כולו על משלם המסים).

כידוע לכבודך, מאז שחוקק חוק הפיקדון ב-1999, מכלי המשקה הקטנים נעלמו כמעט לחלוטין מהנוף, וזאת מאחר והם מושבים על-ידי הציבור ועל-ידי האספנים בתמורה לפיקדון, ונשלחים למחזור. זאת בניגוד למכלים הגדולים, שלמרות ההבטחה של תאגיד אל"ה לאיסופם הוולונטרי, הם ממשיכים להתגלגל בשטחים הפתוחים ובחופים, גורמים לנזקים סביבתיים קשים, מגבירים את ההוצאה הציבורית הכרוכה באיסופם ומגבירים את שיעור ההטמנה. אין ספק, שאי-הכללת המכלים הגדולים בחוק הפיקדון, היא טעות קשה שזו ההזדמנות לתקנה.

אמנם גורמים במשרד להגנת הסביבה סבורים, כי הפתרון למכלים הגדולים הוא בחוק האריזות, שאושר ב-2011 או בהגדלת יעד המיחזור, אך הניסיון מלמד שהפתרון אינו בחוק זה, שיעדיו נמוכים מאוד, והם עלולים להקטין עוד יותר את שיעורי האיסוף. עמותת צלול מבקשת להדגיש, כי גם במדינות שבהן חוקק חוק אריזות לפני מספר שנים, ביניהן אוסטרליה וארה"ב, הוחלט בסופו של דבר לחוקק גם חוק פיקדון לאחר שהתברר, שזהו הפתרון הנכון למכלי המשקה לסוגיהם. ברבות ממדינות אירופה, שבהן קיים חוק פיקדון, עומד האיסוף על 80%-90%, בעוד שבמדינות שאין בהן חוק פיקדון עומד האיסוף על כ-30%. גם אצלנו האיסוף באמצעות פיקדון, המוטל על מכלים קטנים, עומד על 80%.

מהרחבת חוק פיקדון מרווחים כולם: ירידה במחיר המוצר לצרכנים הממחזרים (מחקרים מוכיחים כי היצרניות סופגות חלק משמעותי ממחיר הפיקדון ולכן לא נכונה הטענה לפיה הפיקדון מעלה את יוקר המחייה), ניקיון השטחים הפתוחים וחופי הרחצה, חסכון בעלות ניקיון הסביבה לרשויות מקומיות, צמצום בשטחי הטמנה ופרנסה לאספנים האוספים את הבקבוקים בתמורה לפיקדון, כאשר לחלקם זהו מקור פרנסה חשוב ולעיתים יחיד.

עמותת צלול מבקשת מכך לסייע לכבוד השר אלקין לקבל את ההחלטה הנכונה לצרכן, לסביבה ולמשק ולהחיל על המכלים הגדולים את חוק הפיקדון. רק בכך ניתן יהיה למנוע את המשך זיהום הסביבה והים ואת המשך ההטמנה הבזבזנית.

בכבוד רב ובברכה,

מאיה יעקבס
מנכ"ל עמותת צלול

